

Inspectie voor de Sanctietoepassing
Ministerie van Veiligheid en Justitie

De tenuitvoerlegging van de tbs-maatregel in FPK de Beuken

Inspectierapport

Doorlichting

De tenuitvoerlegging van de tbs-maatregel in FPK de Beuken

Inspectierapport

Doorlichting

Maart 2012

Colofon

Afzendgegevens

**Inspectie voor de
Sanctietoepassing**

Kalvermarkt 53
2511 CB Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.ist.nl

Inhoudsopgave

	Voorwoord	6
	Samenvatting	8
1	Inleiding	12
1.1	Aanleiding en doel	13
1.2	Reikwijdte van de doorlichting	13
1.3	Toetsingskader	13
1.4	Opzet	15
1.5	Objectbeschrijving	15
1.6	Recent onderzoek	17
1.7	Leeswijzer	17
2	Rechtspositie	18
2.1	Verlenging van de tbs met verpleging	19
2.2	Longstay-plaatsing	19
2.3	Conclusie	20
3	Interne Veiligheid	22
3.1	Interne veiligheidsvoorzieningen	23
3.2	Bestrijding onderlinge agressie	25
3.3	Bestrijding drugsgebruik	27
3.4	Conclusie	29
4	Maatschappijbeveiliging	30
4.1	Materiële beveiliging tegen ontvluchtingen	31
4.2	Geleidelijke en gecontroleerde terugkeer naar de maatschappij	32
4.3	Conclusie	36
5	Slotbeschouwing	38
	Bijlage 1 Oordeel	42
	Bijlage 2 Aanbevelingen	44
	Bijlage 3 Afkortingen	46
	Bijlage 4 Bronnen	48
	Bijlage 5 Inspectieprogramma	50
	Bijlage 6 Geografische ligging	52

Voorwoord

De Inspectie voor de Sanctietoepassing (ISt) heeft in januari 2012 een doorlichting uitgevoerd op de tenuitvoerlegging van de tbs-maatregel in FPK de Beuken (voorheen Hoeve Boschoord). FPK de Beuken is een forensisch psychiatrische kliniek in Boschoord die deel uitmaakt van de Stichting Trajectum. Deze gesloten, beveiligde kliniek is een niet-justitiële particuliere inrichting die onder meer de tbs-maatregel ten uitvoer legt.

De Inspectie is in hoge mate tevreden over de tenuitvoerlegging van de tbs-maatregel in FPK de Beuken. De Inspectie ziet een zestal verbeterpunten op de veiligheidsaspecten, zoals het voorzien in een detectie- en bagagescan bij de toegangcontrole van de kliniek.

M.P. Tummers
wnd. hoofdinspecteur

Samenvatting

De ISt heeft in januari 2012 FPK de Beuken, de gesloten beveiligde kliniek van Trajectum, doorgelicht op basis van het toetsingskader voor de tenuitvoerlegging van de tbs-maatregel in fpk's van juli 2011. Trajectum is ontstaan uit een fusie tussen Hoeve Boschoord en de Hanzeborg, en biedt in verschillende organisatieonderdelen behandeling en begeleiding aan cliënten met een licht verstandelijke beperking en onbegrepen, risicovol gedrag.

Het doel van de doorlichting is vast te stellen hoe het in de inrichting is gesteld met de externe rechtspositie van tbs-gestelden, de interne veiligheid en de maatschappijbeveiliging. De ISt betreft normaliter die aspecten van personeel en organisatie bij haar onderzoek welke met veiligheid en rechtspositie samenhangen. Vanwege het feit dat in dit onderzoek het onderdeel rechtspositie beperkt is getoetst worden de aspecten van personele en organisatorische aard slechts zijdelings aan de orde gesteld. De ISt beschouwt bij haar beoordeling drie dimensies: uitvoering, beleid en check op de uitvoering.

De Inspectie is in hoge mate tevreden over de tenuitvoerlegging van de tbs-maatregel in FPK de Beuken. Zij heeft een moderne en goed onderhouden organisatie aangetroffen, die de zorg voor cliënten en medewerkers hoog in het vaandel heeft staan. De organisatie stelt zich tot doel de aan hen toevertrouwde cliënten een last resort te bieden, en stelt zich actief op om ook een zwaardere doelgroep binnen boord te kunnen houden. De discussie daarover is momenteel nog gaande. Medewerkers zijn gemotiveerd en trots op hun werk. Het personeelsbestand is op orde. Er wordt gewerkt met een flexpool met flexibel inzetbare medewerkers, om de continuïteit van de dienstverlening te kunnen waarborgen. Deze medewerkers worden vroegtijdig geschoold en bij een openvallende vacature gelden ze als een interne kandidaat. Een mogelijk tekort aan psychologen vult de organisatie zelf aan door het aanbieden van een interne opleiding.

De protocollen en instructies zijn alle actueel, de evaluatie van processen is goed geregeld. Alle processen en protocollen zijn digitaal beschikbaar voor de medewerkers op het geautomatiseerde interne documentatiesysteem.

Rechtspositie

De Inspectie heeft de rechtspositie alleen getoetst aan het criterium verlenging van de tbs met verpleging. Vanwege het feit dat FPK de Beuken recent geen aanvragen voor een longstay-plaatsing heeft ingediend, kan de ISt zich geen oordeel vormen over het criterium longstay-plaatsing.

Over het criterium verlenging van de tbs met verpleging is de IST tevreden. Het secretariaat checkt de uitvoering van de verlengingsaanvragen en herinnert, waar nodig, de behandelverantwoordelijken aan de termijnen.

Interne veiligheid

Het aspect interne veiligheid is uitgewerkt in drie criteria. Op het criterium interne veiligheidsvoorzieningen voldoet de inrichting overwegend aan de gestelde eisen. De Inspectie constateert dat de veiligheidsvoorzieningen in orde zijn, de inrichting dient nog wel een actuele RI&E te realiseren. Ook vraagt de Inspectie hernieuwde aandacht voor het protocol gebruik mobiele telefoons voor personeelsleden. Dit vanwege het feit dat in de praktijk versoepelingen in het gebruik geconstateerd zijn.

Op het criterium bestrijding onderlinge agressie voldoet de inrichting overwegend aan de gestelde eisen. De Inspectie concludeert dat de inrichting gedegen is in het tegengaan van agressie, medewerkers zijn daartoe goed opgeleid en onderhouden hun vaardigheden met regelmaat. Daarnaast signaleert de Beuken tijdig kwetsbare plekken voor agressie, en neemt daartoe haar maatregelen. Ook op het criterium bestrijding drugsgebruik voldoet de Beuken aan de gestelde eisen. De fpk stelt zich actief op in de bestrijding van drugsgebruik, alleen dient de inrichting de uitvoering van de kamercontroles consequenter op alle afdelingen uit te voeren.

Maatschappijbeveiliging

Het aspect maatschappijbeveiliging is uitgewerkt in twee criteria, materiële beveiliging tegen ontvluchtingen en geleidelijke en gecontroleerde terugkeer naar de maatschappij.

De Inspectie is op nagenoeg alle punten tevreden over het criterium materiële beveiliging. De Inspectie heeft met betrekking tot de maatschappijbeveiliging oog voor het gegeven dat de (buiten)beveiliging en leefbaarheid voor deze specifieke doelgroep in balans dienen te zijn. Zo kent de fpk geen buitenbeveiliging in de vorm van hekken met elektronica. Het gebouw vormt zelf door middel van hoge gevels de contouren. De Inspectie is echter kritisch op het ontbreken van detectie- en bagagescans. De organisatie onderkent zelf dat het ontbreken daarvan een kwetsbaar punt is, zeker gelet op de zwaardere doelgroep die de fpk de laatste tijd steeds meer in huis heeft. De inrichting heeft inmiddels voorstellen ontwikkeld om in 2012 en 2013 haar veiligheidsbeleid aan te scherpen.

Het criterium geleidelijke terugkeer naar de maatschappij voldoet volledig aan de verwachtingen van de Inspectie. De aanvragen voor

verlof en de daadwerkelijke verlofuitvoering zijn conform de daaraan gestelde eisen.

Hieronder staat een overzicht van de belangrijkste aanbevelingen. Zie bijlage 2 voor een overzicht van alle aanbevelingen.

Aanbevelingen

De ISt beveelt FPK de Beuken het volgende aan:

- a. Blijf alert op de risico's die gepaard gaan met het huidige systeem van toegangscontrole.
- b. Realiseer binnen afzienbare tijd een verscherpt systeem van toegangscontrole.

1

Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Aanleiding

De Inspectie voor de Sanctietoepassing (ISt) houdt toezicht op de sanctietoepassing in Nederland. Zij doet dit onder meer door forensisch psychiatrische centra (fpc's) en forensisch psychiatrische klinieken (fpk's) met een zekere regelmaat op hun functioneren te beschouwen. Dit zijn zowel de justitiële inrichtingen, te onderscheiden in particuliere en rijksinrichtingen, als de niet-justitiële inrichtingen. FPK de Beuken is, als onderdeel van stichting Trajectum, een niet-justitiële particuliere inrichting.

Doel

Het doel van de doorlichting is te bezien hoe het in FPK de Beuken gesteld is met de rechtspositie van tbs-gestelden, de veiligheid en de daarmee samenhangende aspecten van personeel en organisatie. Aan de hand van haar oordeel doet de ISt verbetervoorstellen in de vorm van aanbevelingen.

1.2 Reikwijdte van de doorlichting

Trajectum is ontstaan door de samenwerking tussen Hanzeborg en Hoeve Boschoord, die per 1 januari 2012 resulteerde in een volledige fusie.

De organisatieonderdelen van Trajectum bevinden zich op diverse locaties en kennen ieder een specifiek zorgaanbod. FPK de Beuken is de gesloten, beveiligde kliniek in Boschoord. Deze doorlichting heeft zich tot die locatie beperkt.

1.3 Toetsingskader

De Inspectie heeft voor deze doorlichting van FPK de Beuken het toetsingskader dat zij normaliter hanteert voor de justitiële fpc's aangepast. Dat heeft met het volgende te maken. Het toezicht van de ISt vindt zijn basis in de Beginselenwet verpleging ter beschikking gestelden (Bvt) en de bijbehorende regelgeving. De Bvt is niet overal waar tbs-gestelden verpleegd worden in dezelfde mate van toepassing. Bij de niet-justitiële particuliere inrichtingen, waaronder FPK de Beuken, geldt de Bvt alleen waar het de externe rechtspositie van tbs-gestelden betreft. Het gaat daarbij concreet om de verlenging van de tbs-maatregel, de (aanvraag van een) longstay-plaatsing en de uitvoering van het

verlof. Deze doorlichting zal daarom wat betreft het aspect rechtspositie (hoofdstuk 2) alleen de verlenging van de tbs-maatregel en de longstay-plaatsing toetsen. De verlofverlening zal in het kader van de maatschappijbeveiliging (hoofdstuk 4) aan de orde komen.

Voor wat betreft de interne rechtspositie van tbs-gestelden is in de niet-justitiële, particuliere inrichtingen de wet Bijzondere Opnemingen Psychiatrische Ziekenhuizen (BOPZ) van toepassing. De Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) toetst de uitvoering van die wet.

De ISt beziet verder in deze doorlichting of de interne veiligheid van tbs-gestelden en personeelsleden gewaarborgd is.

De ISt betreft normaliter die aspecten van personeel en organisatie bij haar onderzoek welke met veiligheid en rechtspositie samenhangen.

Vanwege het feit dat in dit onderzoek het onderdeel rechtspositie slechts beperkt wordt getoetst, zullen deze aspecten van personele en organisatorische aard zijdelings aan de orde worden gesteld.

Het toetsingskader voor dit onderzoek is gebaseerd op (inter-) nationale wet- en regelgeving¹ en is een afgeleide van het standaardtoetsingskader welke voor de justitiële (particuliere) fpc's wordt gebruikt. Het toetsingskader omvat de aspecten:

- rechtspositie van tbs-gestelden;
- interne veiligheid;
- maatschappijbeveiliging

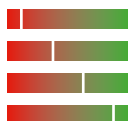
Genoemde aspecten zijn opgedeeld in criteria. De ISt komt aan de hand van die criteria tot een oordeel op de drie dimensies uitvoering, beleid en een check op de uitvoering:

- Bij de dimensie uitvoering stelt de ISt vast in hoeverre de uitvoering voldoet.
- Bij de dimensie beleid beziet de ISt of in de inrichting ten aanzien van een te toetsen criterium (vastgelegd) beleid beschikbaar is dat voldoet aan geldende wet- en regelgeving.
- Bij de dimensie check op de uitvoering gaat de ISt na in hoeverre op handelniveau de juiste uitvoering van het beleid is zeker gesteld.

---

¹ Zie voor het volledige toetsingskader de ISt website (www.ist.nl), waar het als bijlage bij het inspectierapport is gevoegd.

De Ist geeft haar oordeel per criterium op de dimensies uitvoering, beleid en check op de uitvoering weer in de volgende vier waarderingen:

Voldoet niet aan de relevante normen en verwachtingen.

Voldoet in beperkte mate aan de relevante normen en verwachtingen.

Voldoet overwegend maar niet volledig aan de relevante normen en verwachtingen.

Voldoet aan de relevante normen en verwachtingen. Strekt tot voorbeeld voor andere inrichtingen.

In bijlage 1 staan alle oordelen op de toetsingscriteria bij elkaar.

1.4 Opzet

Methode

Ten behoeve van een doorlichting verzamelt de Ist feitelijke gegevens door documentonderzoek, observaties in de inrichting en interviews met betrokkenen bij de inrichting. Daartoe is het toetsingskader dat de Ist hanteert, uitgewerkt in een aantal gestructureerde vragen- en checklijsten. De gegevens die de Ist hiermee verzamelt, worden vervolgens afgezet tegen de normen en verwachtingen in het toetsingskader en leiden tot een beoordeling van de te toetsen criteria.

De doorlichting van FPK de Beuken is uitgevoerd door twee inspecteurs gedurende twee dagen. Zie bijlage 5 voor het volledige inspectieprogramma van de doorlichting.

Tijdpad

Op 5 december 2011 heeft de Ist de doorlichting aangekondigd. De doorlichting is op 11 en 12 januari 2012 uitgevoerd. De directie heeft op 9 februari 2012 de conceptversie van het inspectierapport voor wederhoor op de feitelijke bevindingen voorgelegd gekregen. De Ist heeft de wederhoorreactie op 22 februari 2012 ontvangen. Op 29 februari 2012 heeft de waarnemend hoofdinspecteur het inspectierapport vastgesteld en aangeboden aan de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie.

1.5 Objectbeschrijving

Trajectum is ontstaan door de samenwerking tussen Hanzeborg en Hoeve Boschoord. Sinds 1 januari 2012 zijn beide instellingen gefuseerd. De organisatie is gespecialiseerd in de behandeling en begeleiding van mensen met een licht verstandelijke beperking en onbegrepen, risicovol gedrag (SGLVG).

De cliënten² van Trajectum verblijven op diverse titels, al dan niet met een forensische achtergrond, in de verschillende organisatieonderdelen. De organisatieonderdelen bevinden zich op diverse locaties en kennen ieder een specifiek zorgaanbod. Trajectum kent geen uitsluitingscriteria, iedereen die tot de doelgroep behoort, kan worden opgenomen. Trajectum vervult daarmee een last resort functie. FPK de Beuken is de gesloten, beveiligde kliniek in Boschoord. De meeste cliënten verblijven op de titel van een tbs- of pij³-maatregel. Ook cliënten met een voorwaardelijke veroordeling (met als voorwaarde de opname in een gesloten behandelsetting) of cliënten met een rechterlijke machtiging (vanwege gevaar voor zichzelf of anderen) worden opgenomen.

De Beuken telt 86 gesloten plaatsen, verdeeld over 11 afdelingen⁴. Op het moment van de doorlichting werden 41 plaatsen bezet door tbs-gestelden. Vijf cliënten verbleven op de titel tbs met voorwaarden en 8 cliënten hadden een pij-maatregel. De Inspectie heeft zich bij dit onderzoek alleen op de verblijvenden met een tbs-titel gericht.

FPK de Beuken werkt met gespecialiseerde behandelprogramma's voor de verschillende cliëntgroepen. Tijdens de behandeling wordt stapsgewijs toegewerkt naar meer vrijheid en verantwoordelijkheid, waarna binnen en buiten Trajectum kan worden doorgeplaatst. De fusie met de Hanzeborg, maakt de doorstroommogelijkheden in aansluiting op de intramurale behandeling in de Beuken optimaal. Echter tijdens deze doorlichting kreeg de Inspectie verschillende keren het signaal dat de doorstroom vanuit de Beuken naar de naastgelegen instelling 't Wold juist de laatste tijd wat onder druk is komen te staan. De Beuken maakt om die reden dan ook regelmatig gebruik van de andere organisatieonderdelen om haar cliënten door te plaatsen.

Ook vernam de Inspectie van de kliniek het volgende signaal. Nu het aanbod van tbs-gestelden de laatste tijd drastisch terugloopt, vindt de kliniek het pijnlijk te moeten constateren dat (om logistieke en financiële redenen) de specifieke doelgroep van Trajectum over de

---

² Trajectum hanteert het begrip cliënten voor al haar bewoners, onafhankelijk van de titel waarop zij verblijven. De Ist onderzoekt slechts de positie van de tbs-gestelden. Voor de leesbaarheid is zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de in de kliniek gebruikte terminologie.

³ Pij-maatregel is een maatregel tot plaatsing in een inrichting voor jeugdigen.

⁴ De Beuken heeft 9 afdelingen met elk 8 cliënten, 1 afdeling met 9 cliënten en 1 afdeling met 5 cliënten.

andere klinieken wordt verspreid, terwijl de Beuken nu juist veel expertise voor deze doelgroep heeft opgebouwd.

Een ander lastig punt vormen de cliënten met een tbs met voorwaarden. Daarvan is de behandelduur gemaximeerd op vier jaar, die dan vaak onvoldoende is om de behandeling adequaat af te ronden. Na afloop van de tbs met voorwaarden is er nagenoeg geen beveiligingskader meer, met gevaar voor recidives.

1.6 Recent onderzoek

In 2005 heeft de Ist Hoeve Boschoord bezocht in het kader van het themaonderzoek ‘Verlofbeleidskader TBS’.

In het kader van het reguliere brandveiligheidsonderzoek zal de fpk op 22 februari 2012 tevens bezocht worden door enkele andere inspectiediensten.

1.7 Leeswijzer

De navolgende hoofdstukken behandelen elk een aspect uit het toetsingskader. Elke paragraaf opent met de standaardomschrijving van het toegepaste criterium uit het toetsingskader. Hierop volgen de bevindingen, het oordeel en eventuele aanbevelingen. Elk hoofdstuk besluit met een conclusie over de bevindingen. Het laatste hoofdstuk geeft een slotbeschouwing over het geheel van bevindingen.

2

Rechtspositie

Dit hoofdstuk gaat aan de hand van twee criteria uit het toetsingkader in op de vraag hoe het gesteld is met de rechtspositie van de tbs-gestelden. Zoals in de inleiding is aangegeven betreft het de criteria die betrekking hebben op de externe rechtspositie. Elke paragraaf opent met een standaardtekst die kort de maatstaf beschrijft die de Inspectie hanteert. Daarna volgen haar bevindingen, oordeel en eventuele verbetervoorstellen in de vorm van aanbevelingen. Het hoofdstuk sluit af met een conclusie over de externe rechtspositie.

2.1 Verlenging van de tbs met verpleging

criterium

De wettelijke termijnen waarbinnen het hoofd van de inrichting de minister een advies stuurt over de wenselijkheid en de termijn van verlenging worden gehaald. De inrichting heeft werkprocessen ingericht om tijdig te kunnen adviseren over de verlenging of (voorwaardelijke) beëindiging van de tbs. Periodiek evalueert de fpk de uitvoering van de adviesfunctie betreffende de tbs-verlenging. Zo nodig stelt men de procedures en werkprocessen bij.

Bevindingen

Het secretariaat houdt in FPK de Beuken overzichten bij van de termijnen waarop verlengingsadviezen moeten worden ingediend. De Inspectie heeft deze overzichten kunnen inzien en geen onvolkomenheden geconstateerd. Het secretariaat rappelleert de behandelverantwoordelijken indien nodig. De directie is tevreden over de manier waarop dit systeem functioneert. Er zijn geen achterstanden of problemen.

Oordeel

De uitvoering, het beleid en de check op de uitvoering voldoen volledig.

Verlenging tbs

Uitvoering

Beleid

Check

2.2 Longstay-plaatsing

criterium

Bij de voorbereiding van een aanvraag voor een longstay-plaatsing worden de landelijke criteria en procedures gehanteerd. De inrichting heeft hiertoe interne werkprocessen ingericht. De uitvoering van deze procedure wordt regelmatig geëvalueerd en zo nodig bijgesteld.

Bevindingen

FPK de Beuken doet zelden of nooit een aanvraag voor een longstay-plaatsing voor tbs-gestelden. Dat heeft onder andere te maken met het feit dat de kliniek een last resort-functie vervult voor haar populatie. Trajectum beschikt zelf over verschillende in- en externe uitstroombmogelijkheden.

Longstay

Oordeel

Vanwege het feit dat FPK de Beuken recent geen aanvragen voor een longstay-plaatsing heeft ingediend, kan de ISt zich over dit onderdeel geen oordeel vormen.

2.3 Conclusie

De Inspectie geeft voor het aspect rechtspositie alleen een oordeel over de verlenging van de tbs met verpleging. Hierover is de ISt tevreden. Het secretariaat checkt de uitvoering van de verlengingsaanvragen en herinnert waar nodig de behandelverantwoordelijken aan de termijnen.

3

Interne Veiligheid

Dit hoofdstuk gaat aan de hand van een drietal criteria uit het toetsing-kader in op de interne veiligheid in FPK de Beuken. Elke paragraaf opent met een standaardtekst die kort de maatstaf beschrijft die de Inspectie hanteert. Daarna volgen haar bevindingen, oordeel en eventuele verbetervoorstellen in de vorm van aanbevelingen. Het hoofdstuk sluit af met een conclusie over de interne veiligheid.

3.1 Interne veiligheidsvoorzieningen

criterium

De interne veiligheidsvoorzieningen voldoen aan de geldende eisen. De inrichting beschikt over vastgelegd veiligheidsbeleid ter beheersing van calamiteiten. Het beleid wordt toegepast en stelselmatig gecontroleerd, geëvalueerd en zonodig bijgesteld.

Bevindingen

FPK de Beuken werkt conform de gangbare normen voor bedrijfshulpverlening (BHV). Het hoofd facilitaire zaken is tevens hoofd BHV. Voor het gehele complex in Boschoord zijn 150 medewerkers BHV geschoold. De organisatie heeft ervoor gekozen de scholing op zes verschillende afdelingen te concentreren. Alle medewerkers van die afdelingen zijn volledig opgeleid. Voor FPK de Beuken betreft dat twee afdelingen. Daarnaast leidt de fpk ook een aantal medewerkers uit de flexpool⁵ en de operationeel managers, van wie er gemiddeld twee of drie overdag in huis zijn, op. Concreet zijn tijdens de dagdiensten minimaal 14 personeelsleden als BHV-er in dienst. 's Nachts zijn er dat vijf. Een van de operationeel managers draait een 24-uurs piketdienst. Aan training, onderhoud en voorzieningen op het gebied van BHV besteedt de organisatie veel aandacht. Op diverse plekken (o.a. op toiletten, bij de arbeid en in de keuken) in het gebouw zijn bordjes geplaatst wat te doen bij calamiteiten. Er vinden zeer regelmatig brand- en ontruimingsoefeningen plaats. De oefeningen worden na afloop geëvalueerd. Van de verplichte scholing wordt altijd een registratie bijgehouden in het computersysteem Trajectum Educatief. In het kader van het reguliere brandveiligheidsonderzoek zal de fpk op 22 februari 2012 bezocht worden door de diverse inspectiediensten⁶.

⁵ Trajectum werkt met een flexpool met flexibel inzetbare medewerkers, om de continuïteit van de dienstverlening te kunnen waarborgen. Deze medewerkers worden vroegtijdig geschoold en bij een opvallende vacature gelden zij als een interne kandidaat.

⁶ Dat onderzoek heeft intussen - vóór vaststelling van dit doorlichtingsrapport - plaatsgevonden. Het uitgebreide onderzoek toonde nog enkele tekortkomingen in de uitvoering van de BHV.

De kamers van de bewoners, die de Inspectie heeft gezien, zijn ruim en goed onderhouden. Alle kamers beschikken over een natte hoek en een rookmelder. De kamers hebben een bel waarmee de bewoner contact kan maken met de teamkamer. Er is geen spreek-luisterverbinding, personeelsleden moeten fysiek naar de kamer gaan, om in gesprek te gaan. 's Nachts staat de bel doorgeschakeld naar de portiersloge. In noodgevallen kan het personeel dan vrij snel op de afdeling zijn. In de praktijk leidt dit nooit tot problemen.

De gangen van de verblijfsruimtes zijn tevens uitgerust met geluidmelders. Deze melders kunnen vrij nauwkeurig aangeven waar geluidsoverlast plaatsvindt.

De kliniek heeft naast protocollen voor urine- en kamercontroles (zie hierover paragraaf 3.3), ook een protocol voor het gebruik van mobiele telefoons door zowel cliënten als personeelsleden. Cliënten mogen geen mobiele telefoons invoeren. Alleen als cliënten met verlof gaan krijgen zij (of de begeleiders bij begeleid verlof) wel de beschikking over een mobiele telefoon.

Personeelsleden mogen hun mobiele telefoon wel meenemen naar hun werkplek in de kliniek. Als huisregel geldt wel dat er niet zichtbaar getelefoneerd mag worden tijdens het werk. Verschillende geïnterviewden geven echter aan dat ten aanzien van het gebruik van mobiele telefoons (door het personeel) de regels steeds meer versoepelen. Wat vroeger gangbaar was (de telefoon op de teamkamer laten) is nu verschoven naar het bij je dragen van de telefoon. De Inspectie vraagt hier aandacht voor en oppert de mogelijkheid om de regels over het gebruik van de mobiele telefoons door het personeel, vanuit een veiligheidsoptiek, weer eens tegen het licht te houden.

Het personeel kan zijn sleutels via een pasje en vingerscan bij de portier ophalen. Personeelsleden zijn tevens uitgerust met een pieper. Alle piepers worden regelmatig getest en voldoen goed.

De fpk beschikt niet over een recente RI&E. De preventiemedewerker die hier in 2011 mee begonnen was, heeft intussen een andere functie gekregen. De werkzaamheden zullen opnieuw moeten worden opgepakt.

Veiligheid

Uitvoering

Beleid

Check

Oordeel

De uitvoering op het criterium interne veiligheidsvoorzieningen voldoet nagenoeg. Op het terrein van de BHV wordt aan alle normen van het toetsingskader voldaan. Alle voorzieningen zijn operationeel.

Ook het beleid en de check op de uitvoering voldoen.

Calamiteitenplannen en instructies zijn beschreven en actueel. De inrichting houdt bij of haar medewerkers geschoold blijven in bedrijfs-

hulpverlening en er wordt regelmatig geoefend. Met betrekking tot de aanwezigheid en het gebruik van mobiele telefoons door personeelsleden in de kliniek constateert de Inspectie echter een versoepeling. Daarnaast moet de RI&E opnieuw worden geactualiseerd.

Aanbevelingen

- Houd het protocol gebruik mobiele telefoons, vanuit een veiligheids-optiek, nogmaals tegen het licht, indachtig de in de praktijk geconstateerde versoepelingen in het gebruik.
- Draag zorg voor een actuele RI&E.

3.2 Bestrijding onderlinge agressie

Criterium

Onderlinge agressie en geweld tussen tbs-gestelden worden tegengegaan aan de hand van een vastgelegd beleid dat als zodanig bekend is bij de medewerkers, tbs-gestelden en bezoekers en dat periodiek geëvalueerd wordt op effectiviteit.

Bevindingen

De medewerkers van de verblijfsafdelingen van de Beuken en de medewerkers in de flexpool zijn allen getraind in agressie- en geweldhantering. Ook de behandelaren en de medewerkers van de huishoudelijke dienst worden getraind. Sinds kort werkt men met een nieuwe trainingsmethode, de ACH (agressie- en conflicthantering). De training is door een extern bedrijf verzorgd en volgens het principe van train-de-trainer, zijn ook eigen medewerkers inmiddels opgeleid om de trainingen te geven. De training kent een vier-daagse basisopzet, en driemaal per jaar een dagdeel follow-up. Die follow-up wordt zoveel mogelijk in teamverband vorm gegeven. De opkomst bij de trainingen is groot. Aanwezigheid wordt geregistreerd in het systeem Trajectum Educatief.

Incidenten op de leefgroepen worden zoveel als mogelijk afgehandeld door de eigen groepsleiders en persoonlijk begeleiders. Zij voelen zich veilig op de leefgroepen, maar staan een enkele keer machteloos als de agressie zo hoog oploopt dat zij het zelf niet kunnen reguleren. Een enkele keer moet in dat soort situaties externe bijstand van medewerkers van FPC Veldzicht of het Landelijk Bijstandsteam van de Dienst Vervoer en Ondersteuning (DV&O)⁷ worden ingeroepen.

⁷ Het betrof bij de hier bedoelde incidenten telkens geen tbs-gestelden.

Personeel dat betrokken is bij een incident wordt intern opgevangen door het bedrijfsopvangteam (BOT). Dat team verzorgt de eerste opvang. Later wordt in teamverband het incident in al zijn facetten nagesproken, met de focus op mogelijke verbeterpunten. De clustermanager monitort dit proces, en houdt daarvoor voeling met de operationeel managers.

Over 2011 meldt de Beuken 215 incidenten van verbale en/of fysieke agressie⁸. Afgezet tegen de voorgaande jaren is dat cijfer fors toegenomen. In de afgelopen jaren bedroeg het aantal meldingen van verbale en/of fysieke agressie respectievelijk 43⁹ (in 2008), 69 (in 2009) en 47 in 2010. Volgens verschillende geïnterviewden verandert de populatie van de Beuken de laatste tijd. Met deze verandering, vinden er meer beveiligings- en agressie-incidenten plaats. De directie van de fpk signaleert de veranderingen ook en zoekt naar mogelijkheden om deze problematiek goed beheersbaar te houden. Zeker waar de kliniek als last resort wil blijven functioneren, vraagt dit voortdurend om aandacht. Recent werd daarom een conferentie georganiseerd om te verkennen welke mogelijkheden er zijn. De conferentie is door de deelnemers als zeer zinvol ervaren.

De krappe toegangsdeuren van de kamers en de verhoogde wanden in sommige keukens vormen, volgens de geïnterviewden, kwetsbare plekken bij het succesvol tegengaan van agressie-incidenten. Soms zijn ook de kamers van de cliënten niet goed van buitenaf te overzien. De keukens met de verhoogde wanden staan inmiddels op de nominatie om te worden aangepast. Ook de kerk voelt vanuit veiligheidsperspectief voor diverse geïnterviewden niet prettig aan. Tijdens de dienst zit de kerk vol met cliënten. Indien zich dan een incident zou voordoen, weten de begeleiders niet goed wat te doen. Ten aanzien van het 'sosjaar' café zijn door de organisatie al maatregelen getroffen. Kwamen hier enige tijd geleden nog verschillende doelgroepen samen voor het vieren van festiviteiten, tegenwoordig komt die vermenging niet meer voor en worden de groepen gescheiden.

---

⁸ De hier genoemde cijfers betreffen de gehele populatie en zijn niet uitgezuiverd voor tbs-gestelden en niet tbs-gestelden. Bij het cijfer over 2011 moet bovendien worden opgemerkt dat de meldingen sinds 2011 digitaal kunnen geschieden, hetgeen de meldingsbereidheid naar alle waarschijnlijkheid beïnvloedt.

⁹ De cijfers van 2008 en 2009 zijn afkomstig uit de jaarverslagen van Hoeve Boschoord.

De geïnterviewde tbs-gestelden, geven aan zich in FPK de Beuken heel veilig te voelen. Ook het cliënttevredenheidsonderzoek uit 2010 gaf aan dat het merendeel van de cliënten niet bang is voor anderen of voor het personeel. Enkele ondervraagden hebben in 2010 aangegeven wel eens bang te zijn voor medecliënten.

Agressiebestrijding

Uitvoering

Beleid

Check

Oordeel

De uitvoering voldoet nagenoeg. De fpk reageert alert op bouwkundige manco's en past deze binnenkort aan. Daarnaast is de kliniek bezig proactief een oplossing te zoeken voor de veranderende populatie. Het beleid en de check op de uitvoering voldoen. De fpk investeert voortdurend in agressietrainingen en verzorgt hiervoor adequaat het onderhoud.

Aanbeveling

Blijf alert op het voorkomen en adequaat tegengaan van agressie- en gewelds-incidenten.

3.3 Bestrijding drugsgebruik

criterium

De inrichting beschikt over vastgelegd beleid dat gericht is op de bestrijding van drugs(-gebruik) in de inrichting. De inrichting is actief in het bestrijden van drugs(-gebruik). De naleving van het drugsbestrijdingsbeleid wordt stelselmatig gecontroleerd, geëvalueerd en zonodig bijgesteld.

Bevindingen

FPK de Beuken is alert op het gebruik van drugs en/of alcohol bij cliënten. Signalen over mogelijk gebruik en positieve testen worden altijd in het ochtendrapport gemeld. De kliniek beschikt daarnaast over voldoende managementinformatie betreffende het aantal urinetesten en de uitslagen, zowel op afdelings- als op kliniekniveau. Trends in mogelijk gebruik worden goed gevolgd. Op basis van de beschikbare informatie geeft de directie desgevraagd aan dat drugsgebruik in de kliniek geen groot probleem is. Gebruik komt relatief weinig voor.

FPK de Beuken kent een zeer uitgebreid alcohol- en drugsprotocol (uit september 2011) met handvatten voor het signaleren, het begeleiden en het nemen van maatregelen. Op de opnameafdeling Kurkeik vindt altijd een nulmeting op drugsgebruik plaats. Bij verlopen vinden aan het begin van de opbouw (volgens een stappenplan) vrij intensief urinecontroles plaats. Als alle controles in orde zijn, wordt die intensiteit afgebouwd.

De basis voor het afnemen van urinecontroles is gelegen in de behandelplannen van de cliënten. Omdat in de kliniek de BOPZ (wet Bijzondere Opnemingen Psychiatrische Ziekenhuizen) van toepassing is, dienen maatregelen niet zwaarder aangezet te worden dan strikt noodzakelijk. Het behandelplan beschrijft daarom de gewenste standaardcontroles (eenmaal per maand onverwacht en eenmaal gepland) en de mogelijkheid voor het afnemen van controles op indicatie. Bij gerezen vermoedens van gebruik kan bij iedere cliënt, buiten het behandelplan om, een urinecontrole worden afgenomen. Wanneer die controle daartoe aanleiding geeft, krijgt de vervolgaanpak zijn beslag in een nieuw op te stellen behandelplan.

Trajectum ziet de inzet van drugshonden bij de opsporing van drugsgebruik als een uiterste middel. Tot nu toe heeft de directie daar nog geen gebruik van gemaakt.

De Beuken beschikt ook over een protocol kamercontroles. Dat protocol dateert uit maart 2011. De controles dienen volgens het protocol een paar keer per jaar standaard plaats te vinden. De geïnterviewden geven wisselende geluiden af over de daadwerkelijke uitvoering van de controles. Op sommige afdelingen worden deze frequent uitgevoerd, soms ook samenhangend met de doelgroep. Zo wordt bijvoorbeeld op de opnameafdeling frequent van bewoner gewisseld, waarbij telkens de kamer volledig wordt gecontroleerd. Op enkele andere afdelingen vinden de controles nauwelijks plaats. Kamercontroles kunnen, naast de standaardcontroles, ook plaatsvinden op basis van vermoedens. Standaardkamercontroles vinden plaats door het eigen personeel, de controles op basis van vermoedens worden uitgevoerd door personeel van andere afdelingen. De instructies voor de uitvoering van de kamercontroles zijn te vinden op het intranet, in DKS (het geautomatiseerde interne documentinformatiesysteem).

De kliniek heeft bij gerezen verdenkingen eveneens de mogelijkheid om een cliënt te fouilleren¹⁰. Betrokkene gaat dan naar de separeer ruimte, waar zijn kleding onderzocht wordt. Indien nodig worden vervolgens passende maatregelen, zoals intrekking van verlof, getroffen.

---

¹⁰ In de praktijk benoemt het personeel deze procedure niet als fouilleren, maar als controle.

Drugsbestrijding

Uitvoering

Beleid

Check

Oordeel

De uitvoering en de check hierop voldoen nagenoeg. In de gehele kliniek is men alert op het gebruik van drugs. Gebruik komt relatief weinig voor. De Beuken beschikt over vrij uitgebreide en goed uitgewerkte protocollen voor de bestrijding van het drugsgebruik. In de praktijk worden die grotendeels goed gehanteerd. Alleen ten aanzien van de kamercontroles maakt de Inspectie een kanttekening. Op sommige afdelingen vindt controle zeer frequent plaats, terwijl dit op andere afdelingen meer aandacht mag krijgen.

Aanbeveling

Zorg voor volledige uitvoering van het ingezette kamercontrolebeleid.

3.4 Conclusie

De Inspectie is in hoge mate tevreden over de interne veiligheid van FPK de Beuken.

De veiligheidsvoorzieningen voldoen grotendeels aan de verwachtingen. Alle voorzieningen zijn operationeel. Calamiteitenplannen en instructies zijn beschreven en actueel. De Inspectie constateert echter ten aanzien van de aanwezigheid van mobiele telefoons (bij personeelsleden) in de inrichting een versoepeling in het gebruik. Bovendien moet de RI&E opnieuw worden geactualiseerd. De kliniek is actief bezig met het zoeken naar oplossingen voor de veranderende populatie, die een toename van agressie-incidenten laat zien.

Ten aanzien van de bestrijding van het drugsgebruik bestaat voldoende alertheid in de Beuken. Alleen de uitvoering van de kamercontroles op de afdelingen moet meer aandacht krijgen.

4

Maatschappijbeveiliging

Dit hoofdstuk gaat aan de hand van een drietal criteria uit het toetsing-kader in op hoe het gesteld is met de maatschappijbeveiliging in FPK de Beuken. Elke paragraaf opent met een standaardtekst die kort de maatstaf beschrijft die de Inspectie hanteert. Daarna volgen haar bevindingen, oordeel en eventuele verbetervoorstellen in de vorm van aanbevelingen. Het hoofdstuk sluit af met een conclusie.

4.1 Materiële beveiliging tegen ontvluchtingen

Criterion

De inrichting treft alle noodzakelijke maatregelen om ontvluchtingen te voorkomen. De fpk hanteert daartoe vastgelegde lokale procedures en systemen die zorgdragen voor handhaving van het beveiligingsniveau. Deze procedures worden toegepast. De toepassing, respectievelijk werking van procedures en systemen wordt stelselmatig gecontroleerd, geëvalueerd en zonodig bijgesteld.

Bevindingen

FPK de Beuken kent geen buitenbeveiliging in de vorm van hekken met elektronica. Het gebouw vormt zelf door middel van hoge gevels de contouren van de buitenbeveiliging. De binnentuin doet dienst als wandelgebied, transporthof en heeft tevens een sportveldje. Het geheel is overzichtelijk ingedeeld en wordt met draaibare camera's geobserveerd. De beelden komen binnen bij de portiersloge. Aan de achterzijde van het gebouw bevindt zich een groot toegangshek, waardoor voertuigen binnen kunnen komen (bijvoorbeeld voor transporten of de tandartsbus).

Het hoofdgebouw heeft twee gescheiden toegangen, een voor cliënten en bezoekers en een voor personeelsleden en hun bezoekers. Beide toegangen kennen een sluisfunctie. Deze toegangen zijn niet uitgerust met detectie- of bagagescan-apparatuur. De organisatie onderkent dit als een zwakker punt in de beveiliging.

Tegelijkertijd streeft de inrichting ernaar de juiste balans tussen beveiligingseisen en de belangen van de cliënten (die verschillende verblijftitels hebben) te zoeken. Dat wordt versterkt door het feit dat ook cliënten van de andere organisatieonderdelen van Trajectum regelmatig het gebouw van de Beuken bezoeken voor afspraken en activiteiten, bijvoorbeeld bezoek aan de medische dienst, de winkel, het 'sosjaal café' en het arbeidscentrum.

De laatste tijd constateert de fpk echter (zoals vermeld in paragraaf 3.2) een verandering in de zwaarte van de doelgroep. Tevens worden de

beveiligingseisen vanuit de inkoop Forensische Zorg voortdurend aangescherpt. De fpk ontwikkelt dan ook, op het moment van de doorlichting, beleid dat in de toekomst de controle op bevoegde personen (via pasjes) en de controle op contrabande voor cliënten en hun bezoek mogelijk moet gaan maken. Het nieuwe beleid zal in 2012 en 2013 worden geïmplementeerd.

Beveiliging

Uitvoering

Beleid

Check

Oordeel

De uitvoering en het beleid op het criterium materiële beveiliging voldoen nagenoeg. Het binnenterrein is overzichtelijk en wordt voldoende gecontroleerd. Met betrekking tot de toegangscontrole is nieuw beleid in ontwikkeling, maar nog niet geïmplementeerd. De fpk volgt hiervoor de ontwikkelingen aangaande de beveiligingseisen en de veranderende populatie nauwgezet en bewaakt daarbij zo goed mogelijk de balans tussen beveiliging en leefbaarheid. Daarmee is de check op de uitvoering voldoende.

Aanbevelingen

- Blijf alert op de risico's die gepaard gaan met het huidige systeem van toegangscontrole.
- Realiseer binnen afzienbare tijd een verscherpt systeem van toegangscontrole.

4.2 Geleidelijke en gecontroleerde terugkeer naar de maatschappij

Criterium

De inrichting hanteert vastgelegde procedures voor het aanvragen van verlofmachtigingen, voor de interne beoordeling van die aanvragen (inclusief risicotaxatie en risicomanagement) en voor het opstellen van het verlofplan en de uitvoering daarvan. In die procedures zijn de advies- en beslissingsbevoegdheden vastgelegd, inclusief de wijze waarop de interne multidisciplinaire voorbereiding en toetsing van de besluitvorming plaatsvindt. De beveiliging tijdens verlofmomenten voldoet aan de daaraan gestelde eisen. Het hier beschreven verlofbeleid wordt aantoonbaar gecontroleerd, geëvalueerd en zonodig bijgesteld.

Bevindingen

Deze paragraaf gaat achtereenvolgens in op de wijze waarop de inrichting de verlofmachtiging aanvraagt en hoe vervolgens de uitvoering van het verlof geregeld is.

Verlofmachtiging

Nadat het behandelteam instemt met een verlofaanvraag, bereidt de behandelverantwoordelijke de aanvraag voor. De aanvraag wordt opgesteld volgens het landelijk vastgestelde format. Vervolgens brengt de behandelverantwoordelijke de verlofaanvraag in bij de verloftoetsingscommissie (vtc).

Voorzitter van deze commissie is het hoofd van de Beuken. Standaard is de behandelverantwoordelijke die de aanvraag heeft ingediend bij de verloftoetsingscommissie aanwezig, evenals de medewerker diagnostiek die de risicotaxatie voor de verlofaanvraag mede heeft uitgevoerd. Verder nemen deel een psychiater, een persoonlijk begeleider, een operationeel manager en een maatschappelijk werker. Deze functionarissen kennen de cliënt voor wie het verlof wordt aangevraagd.

Roulerend neemt daarnaast een aantal behandelaren deel volgens een wisselrooster. Sommige persoonlijk begeleiders vinden hun rol in de verloftoetsingscommissie niet helemaal duidelijk, zij zijn onzeker over wat er op dat moment van hen wordt verwacht.

De voorzitter beoordeelt of er voldaan wordt aan de criteria om een aanvraag ook in te sturen. Hij vraagt de commissieleden naar mogelijke bezwaren, en weegt daarbij de verschillende argumenten. Vervolgens keurt de voorzitter de aanvraag goed of wijst hem af. De aanvraag kan ook worden aangehouden, waarna deze in principe met enkele aanpassingen, na kortere of langere tijd, weer terugkomt. Per week zijn er twee vergaderingen van de verloftoetsingscommissie, altijd in lunchtijd, zodat zoveel mogelijk deelnemers ook aanwezig kunnen zijn. De frequentie van tweemaal in de week is nodig, gelet op het hoge aantal aanvragen en verlofevaluaties. De directie geeft namelijk aan dat 92% van de cliënten met een tbs-maatregel over een vorm van verlof beschikt. Dat cijfer zou erg hoog zijn in vergelijking met andere fpc's.

In het geval de aanvraag een cliënt met een zedendelict betreft, biedt een apart gremium binnen Trajectum, met verstand van zaken op het gebied van farmacotherapie, uitsluitel of voor de betreffende cliënt libidoremmende medicatie geïndiceerd is. Trajectum ziet het als een voordeel dit ingewikkelde onderwerp af te grenzen van de aanvraag en vooraan in het traject te behandelen.

Op het moment dat de aanvraag intern is goedgekeurd, stuurt de inrichting de aanvraag door naar het ministerie van Veiligheid en Justitie. Het ministerie stuurt op zijn beurt de aanvraag door naar het Adviescollege Verloftoetsing TBS (AVT). Overigens krijgt Trajectum weinig afwijzingen op aangevraagde verloven, wel in een enkel geval aanvullende vragen van de kant van het AVT.

De aanvragen voor verlof die de Inspectie inzag, besteden voldoende aandacht aan de beschrijving van de risicotaxatie en het risicomangement.

Om de duur tussen het besluit om een verlof aan te vragen en de afgifte van de feitelijke machtiging te bekorten, hanteert de inrichting de interne werkafpraak dat binnen zes weken na het multidisciplinaire besluit, de aanvraag in ieder geval in de verloftoetsingscommissie wordt behandeld. Alle behandelverantwoordelijken liggen met hun aanvragen op schema, er zijn geen achterstanden. Overigens kost het maken van verlofaanvragen en -evaluaties de behandelverantwoordelijken veel tijd. Dat gaat volgens de geïnterviewden soms ten koste van hun werkplezier en de mogelijkheid tot contacten met hun cliënten.

De tbs-gestelden vinden dat zij lang op een machtiging voor verlof moeten wachten, zij spreken over een termijn van vier maanden. De behandelverantwoordelijken hebben ook de indruk dat het tegenwoordig erg lang duurt voordat het ministerie een machtiging afgeeft.

De procedures voor het aanvragen van verlof(machtigingen) en de procedure risicotaxatie zijn helder beschreven evenals de bijbehorende verantwoordelijkheden en bevoegdheden. Deze procedures zijn ook voor iedere medewerker inzichtelijk op intranet.

De fpk neemt de feedback van het AVT op de aanvragen verlof ter harte, bespreekt die in de verlofcommissie en stelt zo nodig bepaalde werkwijze(n) bij. Het secretariaat bewaakt de termijnen waarop evaluaties moeten worden ingediend.

Verlofuitvoering

Het merendeel van de groepsleiders en persoonlijk begeleiders zijn voor het begeleiden van verloven getraind met de door de directie Forensische Zorg ontwikkelde landelijke training SUST (Samen uit samen thuis). Ook de medewerkers arbeidstherapie en vorming zijn opgeleid.

Deze training is in principe voorwaarde voor het mogen begeleiden van verloven. Als de uitvoering van het verlof buiten het eigen terrein van Trajectum plaatsvindt, dienen verlofbegeleiders in ieder geval getraind te zijn. Ook de medewerkers uit de zogenaamde flexpool, worden getraind in het begeleiden van verlof.

Voordat een cliënt op begeleid verlof gaat, gaat de verlofbegeleider na of de betreffende cliënt zijn programma die dag heeft gevolgd. Ook

checkt de begeleider of de cliënt volgens diens signaleringsplan “op groen” staat, wat wil zeggen dat het veilig is om op verlof te gaan. In dat signaleringsplan staat stap voor stap beschreven in welke omstandigheden stress en daarmee mogelijk (onttrekkings)gevaar bij de cliënt kan ontstaan. Vervolgens gaat de verlofbegeleider een structurerend gesprek aan met de verlofganger, waarin de afspraken over het verlof worden herhaald, en nagegaan wordt hoeveel geld de cliënt mee mag nemen. Bij deze voorbereiding hanteren de begeleiders een checklist, zodat ze kunnen nagaan of alle relevante zaken zijn besproken. In de rapportages kunnen de begeleiders de specifieke verlofafspraken terugvinden.

Twijfelt de verlofbegeleider op enig moment tijdens deze voorbereiding of het verlof veilig kan worden uitgevoerd, dan kan hij ruggespraak houden met collega's, de behandelverantwoordelijke of de piketdienst. Er kan altijd worden besloten het verlof alsnog niet door te laten gaan. Standaard worden de eerste vijf begeleide verloven extra beveiligd door medewerkers van de Dienst Vervoer en Ondersteuning (DV&O). Daarna vinden minstens drie verloven dubbel begeleid plaats, door de eigen persoonlijke begeleiders. In een enkel geval wordt de beveiligde fase overgeslagen, als het behandelteam inschat dat de extra beveiliging op die cliënt ontregelend uitwerkt. In dat geval wordt met eigen, voor de cliënt bekend personeel, dubbel begeleid.

Verlofbegeleiders zijn allen op de hoogte wat te doen in geval de tbs-gestelde zich onttrekt. Een van de verlofbegeleiders die het een keer overkomen is, waardeerde ook de zorg en ondersteuning van het opvangteam daarna. Aansluitend gaat het behandelteam kritisch na wat er mogelijk niet goed is gelopen.

De voorbereidende procedure bij onbegeleid verlof is nagenoeg identiek. Na terugkomst van onbegeleid verlof kan er op indicatie voor worden gekozen de cliënt in de separeerruimte te plaatsen ter controle. De cliënt kan dan zijn (mogelijk achtergehouden) spullen aanbieden, de persoonlijk begeleiders onderzoeken vervolgens diens kleding. De persoonlijk begeleiders hebben de wens dat een dergelijke intensieve check niet door hen maar door de portiers wordt uitgevoerd. Zij vinden deze controles de opbouw of bestendinging van een trouwensband in de weg staan.

Na elk verlof vindt er een nagesprek plaats met de verlofganger. In de dagrapportages noteren de verlofbegeleiders hoe het verlof verlopen is. De Inspectie heeft een enkele dagrapportage doorgenomen en gezien dat over een specifiek verlof is gerapporteerd.

Verlofbegeleiders evalueren in het tweewekelijks gehouden teamoverleg de uitgevoerde verloven. Tijdens de halfjaarlijkse behandelplanbe-

sprekingen wordt in multidisciplinair verband al dan niet besloten tot een volgende verlofstap.

De cliënten met een tbs-maatregel hebben positieve ervaringen met het verlot, de verloven gaan volgens hen altijd door.

De kliniek is zelf zeer te spreken over de samenwerking met de reclasering op het gebied van het forensisch psychiatrisch toezicht. De samenwerkingsafspraken zijn vastgelegd in een convenant met de drie reclasseringsorganisaties.

De procesbeschrijvingen en protocollen voor de uitvoering van het verlot zijn op Intranet Trajectum te vinden. Ook de procedurebeschrijving hoe te handelen bij een onttrekking is voorhanden. De processen van aanvraag en uitvoering van verloven zijn dermate gestructureerd dat er geen stappen kunnen worden overgeslagen.

De proceseigenaren van de SUST-training zijn in gesprek gegaan met het Expertisecentrum Pompeii van FPC De Pompestichting (de eerdere ontwikkelaars van deze training), om te bezien hoe de SUST-vaardigheden onderhouden kunnen worden. Er ligt nu een voorstel voor een herhalingscursus die toegesneden is op de doelgroep van Trajectum.

Terugkeer

Uitvoering

Beleid

Check

Oordeel

De uitvoering, beleid en check op de uitvoering voldoen op het criterium geleidelijke terugkeer naar de maatschappij. Alle stappen in de aanvraag en uitvoering voert de inrichting conform de procedures adequaat uit.

Het integrale systeem van verlofaanvraag en -uitvoering is zodanig gestructureerd dat er geen stappen kunnen worden overgeslagen.

4.3 Conclusie

De Inspectie is op nagenoeg alle punten tevreden over het criterium materiële beveiliging. De ontwikkelingen aangaande de beveiligings-eisen en de veranderende populatie worden nauwgezet gevolgd. Deze ontwikkelingen vereisen nieuw beleid met betrekking tot de toegangscontrole van de fpk. Het nieuwe beleid is ten tijde van de doorlichting in ontwikkeling. De fpk, die cliënten met verschillende verblijfstitels huisvest, bewaakt daarbij zo goed mogelijk de balans tussen beveiliging en leefbaarheid.

Het criterium geleidelijke terugkeer naar de maatschappij voldoet volledig aan de verwachtingen van de Inspectie. De aanvragen voor verlot en de daadwerkelijke verlotuitvoering zijn conform de daaraan gestelde eisen.

5 Slotbeschouwing

De Inspectie heeft een doorlichting gedaan naar de tenuitvoerlegging van de tbs-maatregel in FPK de Beuken, de gesloten beveiligde kliniek van Trajectum. Trajectum is ontstaan uit een fusie tussen Hoeve Boschoord en de Hanzeborg, en biedt in verschillende organisatieonderdelen behandeling en begeleiding aan cliënten met een licht verstandelijke beperking en onbegrepen, risicovol gedrag.

De Inspectie is in hoge mate tevreden over de tenuitvoerlegging van de tbs-maatregel in FPK de Beuken. Zij heeft een moderne en goed onderhouden organisatie aangetroffen, die de zorg voor cliënten en medewerkers hoog in het vaandel heeft staan. Medewerkers zijn gemotiveerd en trots op hun werk. Het personeelsbestand is op orde. Er wordt gewerkt met een flexpool met flexibel inzetbare medewerkers, om de continuïteit van de dienstverlening te kunnen waarborgen. Deze medewerkers worden vroegtijdig geschoold en bij een openvallende vacature gelden ze als een interne kandidaat.

Een mogelijk tekort aan psychologen vult de organisatie zelf aan door het aanbieden van een interne opleiding. Leidinggevend signaleren op proactieve wijze mogelijke veranderingen en (gebouwelijke) tekortkomingen en voorzien in adequate oplossingen.

De protocollen en instructies zijn alle actueel, de evaluatie van processen is goed geregeld. Alle processen en protocollen zijn digitaal beschikbaar voor de medewerkers op het geautomatiseerde interne documentatiesysteem.

De organisatie stelt zich tot doel de aan hen toevertrouwde cliënten een last resort te bieden, en stelt zich actief op om ook een zwaardere doelgroep binnen boord te kunnen houden. De discussie daarover is momenteel nog gaande. Eenmaal opgenomen cliënten met een tbs-maatregel kunnen naar andere organisatieonderdelen van Trajectum worden doorgeplaatst. De fusie met de Hanzeborg vergroot het aantal doorstroommogelijkheden in aansluiting op de intramurale behandeling. Niettemin blijkt juist de laatste tijd de doorstroom vanuit de Beuken naar de naastgelegen instelling 't Wold van Trajectum onder druk te staan. Hiervoor zijn meerdere oorzaken aan te wijzen, die de aandacht van de directie en het bestuur hebben. De Beuken maakt in die gevallen soms gebruik van andere organisatieonderdelen om haar cliënten door te plaatsen.

Op het aspect rechtspositie, voor zover getoetst, heeft de Inspectie geen aanmerkingen. Vanwege het feit dat de fpk recent geen aanvragen voor longstay heeft gedaan, kan de Inspectie over dit onderdeel geen oordeel vormen.

Wat betreft het aspect interne veiligheid constateert de Inspectie dat de veiligheidsvoorzieningen in orde zijn, de inrichting dient nog wel een actuele RI&E te realiseren. Ook vraagt de Inspectie hernieuwde aandacht voor het protocol gebruik mobiele telefoons (voor personeelsleden). Dit vanwege het feit dat in de praktijk versoepelingen in het gebruik geconstateerd zijn.

De inrichting is gedegen in het tegengaan van agressie, medewerkers zijn opgeleid en onderhouden hun vaardigheden. Daarnaast signaleert de Beuken tijdig kwetsbare plekken voor agressie, en neemt daartoe haar maatregelen. De fpk stelt zich actief op in de bestrijding van drugsgebruik, alleen dient de inrichting de uitvoering van de kamercontroles consequenter op alle afdelingen uit te voeren.

De Inspectie heeft met betrekking tot de maatschappijbeveiliging oog voor het gegeven dat de (buiten)beveiliging en leefbaarheid voor deze specifieke doelgroep in balans dienen te zijn. Zo kent de fpk geen buitenbeveiliging in de vorm van hekken met elektronica. Het gebouw vormt zelf door middel van hoge gevels de contouren. De Inspectie is echter kritisch op het ontbreken van detectie- en bagagescans. De organisatie onderkent zelf dat het ontbreken daarvan een kwetsbaar punt is, zeker gelet op de zwaardere doelgroep die de fpk de laatste tijd steeds meer in huis heeft. De inrichting heeft inmiddels voorstellen ontwikkeld om in 2012 en 2013 haar veiligheidsbeleid aan te scherpen.

Bijlage 1

Oordeel

Bijlage 2

Aanbevelingen

De ISt beveelt FPK de Beuken het volgende aan:

1. Houd het protocol gebruik mobiele telefoons, vanuit een veiligheidsoptiek, nogmaals tegen het licht, indachtig de in de praktijk geconstateerde versoepelingen in het gebruik.
2. Draag zorg voor een actuele RI&E.
3. Blijf alert op het voorkomen en adequaat tegengaan van agressie- en gewelds-incidenten.
4. Zorg voor volledige uitvoering van het ingezette kamercontrolebeleid.
5. Blijf alert op de risico's die gepaard gaan met het huidige systeem van toegangscontrole.
6. Realiseer binnen afzienbare tijd een verscherpt systeem van toegangscontrole.

Bijlage 3

Afkortingen

ACH	Agressie- en conflicthantering
AVT	Adviescollege Verloftoetsing TBS
BHV	Bedrijfs hulpverlening
BOFA	(Bijna) ongelukken, fouten en agressie
BOPZ	wet Bijzondere Opnemingen Psychiatrische Ziekenhuizen
BOT	Bedrijfs Opvang Team
Bvt	Beginselenwet verpleging ter beschikking gestelden
DJI	Dienst Justitiële Inrichtingen
DForzo	Dienst Forensische Zorg
DKS	Document informatie systeem
DV&O	Dienst Vervoer en Ondersteuning
fpc	forensisch psychiatrisch centrum
fpk	forensisch psychiatrische kliniek
FPT	Forensisch Psychiatrisch Toezicht
HKZ	Harmonisatie Kwaliteitsbeoordeling in de Zorgsector
ISt	Inspectie voor de Sanctietoepassing
PIJ	Plaatsing in een Inrichting voor Jeugdigen
RI&E	Risico inventarisatie en -evaluatie
SUST	Samen uit samen thuis
SGLVG	Sterk gedragsgestoord, licht verstandelijk gehandicapt
tbs	terbeschikkingstelling
uc	urinecontrole

Bijlage 4

Bronnen

- Auditrapport Trajectum 2011
- Brief “Komen tot definitieve beoordeling van materiële beveiligingskenmerken”, van de Directie Forensische Zorg van het ministerie van Veiligheid en Justitie
- Cliënttevredenheidsonderzoek deel 1 en 2 2010
- Communicatiestructuur Trajectum
- Controlelijst verlofevaluaties december 2011
- Dagprogramma cliënt Kurkeik
- Diverse verslagen van brand- en ontruimingsoefeningen
- Evaluatie doelen jaarwerkplan 2010
- GGZP prestatie-indicatoren 2011
- Huisregels de Beuken
- 1^e en 2^e viermaandsrapportage 2011
- 2^e Tertiaalrapportage MIO
- Jaaroverzicht BOFA meldingen 2010
- Jaarwerkplan 2012 de Beuken
- Medewerkerstevredenheidsonderzoek 2011
- Memo “Beveiliging buitenste ring” januari 2012
- Notitie mobiliteit 2011
- Notitie alcohol- en drugsbeleid 2011
- Overzicht verlengingsadviezen
- Plattegronden van kliniek plus terrein
- Protocol BOPZ middelen en maatregelen
- Thuis in Ketenzorg, brochure Trajectum
- Vaardig en Veilig, brochure Hoeve Boschoord
- Verzuimoverzicht 2011
- Werkinstructie kamercontrole 2011

Bijlage 5

Inspectieprogramma

Woensdag 11 januari 2012

Tijd	Ist
12.00 – 12.30	Aankomst Kennismaking, korte introductie, toelichting inspectie en programma (selectie patiëntendossiers)
12.30 – 13.45	Interview met de directie, aansluitend interview voorzitter verloftoetsingscommissie
13.45 – 15.15	Rondleiding door de kliniek bij voorkeur door het hoofd facilitaire zaken en de clustermanager
15.30 – 16.30	Interview met de cliëntenraad (tbs-gestelden) van de Beuken
16.30 – 17.15	Interview met mix van groepsleiders/ persoonlijk begeleiders de Beuken (max. 5 personen)
17.15 – 17.30	Documentatie

Donderdag 12 januari 2012

Tijd	Ist
09.00 – 09.45	Interview met behandelverantwoordelijken
09.45 – 10.45	Interview met operationeel managers
11.00 – 12.00	Interview met vertegenwoordigers uit de OR (werkzaam op de Beuken en/of 't Wold)
12.00 – 13.00	Interview met medewerkers behandelrapportage + inzage verlofdossiers
13.00 – 13.30	Lunch
13.30 – 15.00	Inzage documentatie + voorbereiding terugkoppeling
15.00 – 16.00	Terugkoppeling directie

Bijlage 6

Geografische ligging

© Geografiek, 2012

Missie ISt

“De ISt ziet toe op de sanctietoepassing met het oog op zichtbare verbetering van de effectiviteit en kwaliteit van de sanctietoepassing.

De ISt adviseert de minister van Veiligheid en Justitie ten behoeve van borging van behoorlijke sanctietoepassing.

De ISt is hierbij onafhankelijk in haar oordeel, transparant in haar werkwijze en professioneel in haar kennis, vaardigheid en houding.”

Dit is een uitgave van:
Inspectie voor de Sanctietoepassing
Kalvermarkt 53 | 2511 CB Den Haag
Postbus 20301 | 2500 EH Den Haag
www.ist.nl

Maart 2012 | Publicatie-nr. J-13522